

УДК 378.091.2:02(438):331.5

РИНОК ПРАЦІ І ПІДГОТОВКА БІБЛІОТЕКАРІВ У ПОЛЬЩІ (на прикладі Інституту наукової інформації та бібліотекознавства Вроцлавського університету)

Галина РУСИНСЬКА-ҐЕРТИХ

*Вроцлавський університет, Інститут наукової інформації та бібліотекознавства,
пл. Університетська, 9/13, м. Вроцлав, 50-137, Польща, тел.: (071) 343-78-11,
ел. пошта: halina.r.g@interia.pl*

У статті йдеться про зміни системи освіти бібліотекарів у Польщі і її сучасний стан. Охарактеризовано основні завдання фахівців з бібліотекознавства та інформології. Для їх реалізації польські університети пропонують нові навчальні програми, зорієнтовані передовсім на синтез теоретичної та практичної підготовки і побажання роботодавців. Програма кожного університету має свої особливості. Детально розглянуто одну із таких навчальних програм, яка діє в Інституті наукової інформації та бібліотекознавства Вроцлавського університету. Особливу увагу звернуто на новий напрям навчання – “Електронні та мережеві видання”. Підкреслено, що випускники Інституту впевнено почуваються на ринку праці. Окрім того, в Інституті діє аспірантура, охочі навчаються на післядипломних та кваліфікаційних студіях.

Ключові слова: вища школа у Польщі, підготовка бібліотекаря, навчальна програма, бібліотекознавці на ринку праці, Інститут наукової інформації та бібліотекознавства, післядипломне навчання в Польщі.

Бібліотекознавча освіта у Польщі має досить давню традицію. Перші спроби навчання бібліотечній справі, історії книги та бібліотек були здійснені в першій половині XIX століття. Такі заняття проводили, зокрема, Єжи Семюель Бандтке, Йоахим Лелевель, Павло Янковський, Олександр Богаткевич, Кароль Естрайхер. Однак це не була систематична освіта майбутніх бібліотекарів, а тільки додаткові лекції з гуманітарних наук¹. До проблеми підготовки бібліотекарів повернулися після здобуття незалежності Польщі 1918 року. Тоді Союз польських бібліотекарів наголосив на необхідності створити систему бібліотекознавчої освіти, на важливості турботи про умови праці бібліотекаря та організації іспитів для тих, хто працює у державних бібліотеках. Перший іспит для бібліотекарів відбувся 1931 р.² Упродовж 1918–1939 рр., водночас із поодиноким відкриттям шкіл для бібліотекарів, почали організовувати курси для вдосконалення освіти бібліотекарів, які тривали від декількох годин до декількох місяців³. Такі курси проводили навіть під час Другої світової війни. Наприклад, у 1943–1944 рр. Гелена Глеб-Кошанська у Вільнюсі керувала підпільними бібліотечними курсами⁴.

---

¹ Konieczna D. *Edukacja bibliotekarzy i pracowników informacji naukowej – przeszłość, teraźniejszość i przyszłość* [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.wbp.olsztyn.pl/bwm/bwm_3-4_2011/eduk.html [dostęp 23 IX 2014].

² Там само.

³ Gaca-Dąbrowska Z. *Bibliotekarstwo II Rzeczypospolitej: Zarys problemów organizacyjnych i badawczych.* – Warszawa: Wydaw. SBP, 2007. – S. 102. – (*Nauka, Dydaktyka, Praktyka*; t. 93).

⁴ *Bibliotekarstwo polskie 1925–1951 w świetle korespondencji jego współtwórców /* wyboru z listów Adama Łysakowskiego, Mariana Łodyńskiego, Józefa Grycza i Heleny Hleb-Koszańskiej dokonała, wstępami,

Проте справжній розвиток польського бібліотекознавства розпочався після Другої світової війни. Тоді почали проводити навчання бібліотекарів набагато інтенсивніше. Уже на межі 1945 і 1946 рр. у Лодзі були організовані бібліотечні курси, а через чотири роки там само – заочні бібліотечні курси, які відвідало 2712 чоловік⁵. У наступні роки, окрім курсів, популярними були семінари та літні школи, організовані в основному окремими комісіями Союзу польських бібліотекарів. Незалежно від діяльності цього Союзу виникали різні навчальні центри з підготовки кваліфікованих кадрів для роботи в бібліотеках, особливо у публічних.

Окрім навчання бібліотекарів на середньому рівні, розпочалася підготовка цих професійних груп на вищому рівні. Першим осередком, який запропонував навчання на академічному рівні, була кафедра бібліотекознавства у Лодзькому університеті (студії там розпочалися ще у 1945 р.). У 1951 р. створено кафедру бібліотекознавства у Варшавському університеті. У 1956 р. такий підрозділ відкрито у Вроцлавському університеті. У 70-х роках ХХ ст. інші академічні центри взяли на себе зобов'язання навчати бібліотекарів. Кількість закладів, у яких могли здобувати освіту ці професійні групи на рівні вищої школи, неухильно і регулярно зростала. Зазвичай, таке навчання було найбільш поширеним і бажаним серед роботодавців.

За даними Данути Конечної, у 2011 р. вищу бібліотечну освіту можна було здобути в 11 університетах і 2 приватних вищих школах. Це були такі університети, вищі школи чи кафедри наукової інформації та бібліотекознавства, як:

1. Варшавський університет – історичний факультет;
2. Вроцлавський університет – філологічний факультет;
3. Лодзький університет – філологічний факультет;
4. Ягеллонський університет у Кракові – факультет менеджменту та соціальної комунікації;
5. Університет ім. Марії Кюрі-Скłodовської у Любліні – факультет гуманітарних наук;
6. Університет ім. Миколая Коперника в Торуні – факультет історичних наук;
7. Сілезький університет в Катовіце – філологічний факультет;
8. Білостоцький університет – філологічний факультет;
9. Університет ім. Яна Кохановського в Кельце – факультет гуманітарних наук;
10. Педагогічний університет ім. Комісії національної освіти в Кракові – філологічний факультет;
11. Університет ім. Казимира Великого в Бидгощі – факультет управління та соціальних наук;
12. Вища школа соціальних наук у Познані – факультет менеджменту;
13. Державна вища професійна школа в Коніні – технологічний факультет⁶.

Студії у зазначених вище університетах та вищих школах відбуваються у напрямі ліцензіату (бакалаврату) та/або магістратури, стаціонарно та/або заочно. До 2011 р. кваліфікаційний рівень випускників відповідав стандартам, встановленим від 2007 р. Міністерством науки та вищої освіти, тоді як від 2011/2012 навчального року (у зв'язку зі змінами в Законі “Про вищу освіту”), кожен університет визначає сам результати навчання і пропонує регіональні норми кваліфікації. Ці зміни розширюють автоно-

---

przypisami i indeksem opatrzyła M. Dembowska. – Warszawa: Wydaw. SBP, 1995. – S. 257. – (Nauka, Dydaktyka, Praktyka; t. 13).

⁵ Konieczna D. *Edukacja bibliotekarzy i pracowników...*

⁶ Там само.

мію університетів в освітній сфері і надають їм можливість самостійно створювати навчальні програми, які, безсумнівно, урізноманітнять навчання і будуть краще відповідати поточним потребам ринку праці та інтересам студентів.

Сьогодні ринок праці висуває перед бібліотекарями дуже серйозні проблеми. Істотно змінюється їх нинішня роль – їм нав'язують нові завдання. Швидкий розвиток знань і досягнень у сфері інформаційних технологій значно впливає на обсяг і порядок надання бібліотечних послуг, а бібліотекаря робить менеджером інформаційних ресурсів, інформаційним посередником, творцем інформаційного простору, організатором інтелектуальних ресурсів.

Від бібліотек очікується, що вони будуть:

- збирати, опрацьовувати, удоступнювати і консолідувати усі типи документів;
- надавати інформаційні послуги;
- навчати користуватися джерелами інформації та використовувати мультимедіа;
- проводити навчальні семінари користувачам бібліотек;
- забезпечувати доступ до Інтернету і сайтів соціальних мереж;
- діяти від імені місцевих громад.

Щодо наукових бібліотек, то вони, окрім зазначених вище завдань, повинні додатково ще:

- гарантувати доступ до безкоштовних і ліцензованих баз даних;
- гарантувати доступ до фахових порталів;
- надавати підтримку у сфері пошуку документів і створенні тематичних добірок документів;
- рецензувати і рекомендувати фахові і просто важливі наукові видання з конкретної проблеми (зазначати тематику публікацій, доносити результати досліджень у вигляді даних);
- допомагати у підготовці проектів (окремих науковців, відомих установ та тих осіб, що з ними співпрацюють);
- професійно і ефективно проводити пошук, поетапно і логічно впорядковувати інформацію, рекомендувати важливу інформацію і організувати доступ до неї;
- надавати мережеві, інтерактивні повідомлення про відносини “користувач – бібліотекар” (наприклад, оперативні зведення, телефон довіри);
- навчати користувачів самостійному пошуку, критичного аналізу та відбору джерел інформації чи баз даних різних видів;
- збирати, опрацьовувати і робити доступними документи бібліотек, створених за допомогою новітніх технологій (наприклад, електронні книги, аудіокниги, комп'ютерні ігри, мобільні технології);
- навчати викладачів використовувати мультимедіа;
- запроваджувати послуги та навчання, котрі дозволять набути нових вмінь і навиків (наприклад, організувати е-навчання, телефон довіри, спеціальні послуги, навчання з тренажерами);
- допомагати вченим у сфері, пов'язаній з електронним опублікуванням наукових праць, з пре- або постпринтами, а також виданням дипломних і докторських робіт своїх студентів та докторантів (наприклад, в е-журналах, цифрових репозитаріях, бібліографічних базах даних);

– сприяти консолідації через видавничу сферу (наприклад, за допомогою видання навчальних матеріалів, матеріалів конференцій, публікації робіт студентських наукових осередків);

– допомагати у заходах, пов'язаних з оцифруванням наукових матеріалів і ресурсів, створених у традиційній формі, у формі віртуальних виставок чи результатів реалізації проектів (наприклад, у цифрових бібліотеках чи фахових наукових мережах);

– допомагати і радити дослідникам щодо професійної кар'єри (наприклад, надання фахових послуг, збільшення кількості цитувань, підтримка блогів у соціальних мережах, організація профілю користувача);

– допомагати викладачам у створенні віртуальної добірки текстів, які б використовували на заняттях;

– допомагати вченим в організації відеоконференцій;

– навчати колективно працювати у несприятливих умовах (наприклад, створення єдиного контенту, допомога в роботі над документами, допомога в обміні думками з певної теми, уможливлення перегляду різних версій документа);

– брати участь у рекламуванні і маркетинговій діяльності свого підрозділу (наприклад, шляхом організації та підтримки сучасної і готової до швидкого виконання завдань бібліотеки, популяризації її через сайти соціальних мереж)⁷.

Реалізація цих завдань викликає фундаментальні якісні зміни в моделі бібліотечної освіти. У попередні роки головним напрямом бібліотекознавчих студій (для тих, хто навчався п'ять років) було концентрування навколо особливостей функціонування книги і бібліотеки в історичному і культурному вимірах. Книгознавча проблематика розкривалася у широкому контексті, спостерігалось уникнення зв'язку теоретичних студій з практикою.

Сьогодні університетські навчальні програми зазнали значних змін. Це пов'язано з глибокими змінами в системі вищої освіти Польщі, передовсім із потребами на ринку праці. Навчання сьогодні є дворівневе (трирічний ліцензіат і дворічна магістратура) й пов'язане з відмовою від однотипних, обов'язкових для цілого регіону навчальних планів, зі створенням гнучких програм, пристосованих до швидких темпів розвитку суспільства, потреб та вимог роботодавців і студентів. Програма навчання містить загальний блок обов'язкових предметів (облігаторних) та факультативних (альтернативних), які обирають студенти. Обов'язкові предмети складають певний навчальний мінімум, котрий усі студенти повинні виконати; вибіркові дисципліни дають студенту певну свободу обрати те, що його цікавить. Тобто кожен університет, який займається навчанням бібліотекарів у Польщі, може запропонувати свою власну програму. Наслідком є те, що окремі академічні центри пропонують усе більшу індивідуалізацію профілю освіти і щоразу більшу відмінність окремої спеціалізації.

У межах адаптації навчальних програм до сучасних реалій і вимог ринку праці більшість польських університетів вирішили скоротити історичні знання на користь практичних курсів, які допомагають студентам набутися конкретні професійні навички і вміння. Заняття у майстернях або в комп'ютерних лабораторіях сьогодні є обов'язковою частиною кожної навчальної дисципліни. Студенти вчать на цих заняттях, зокрема, опрацьовувати книжкові колекції, редагувати електронні видання, здійснювати організацію ресурсів, створювати сайти, обслуговувати бібліотечні системи тощо.

---

⁷ Kotyńska E. Małe biblioteki naukowe a potrzeby XXI wieku // *Biblioteki i bibliotekarze XXI wieku – kształcenie, oczekiwania a rzeczywistość* / pod red. J. Czyrek, B. Górnej. – Wrocław, 2013. – S. 64–66.

Аналізуючи навчальні програми різних інститутів, за якими вчать майбутні бібліотекарі, можна виділити (незважаючи на високий ступінь індивідуалізації навчальних програм) тенденцію всебічної освіти, відповідно до якої студенти можуть після закінчення вишу працювати в бібліотеках усіх типів, а також в інших інституціях, пов'язаних із книгою, інформацією і культурою – у видавництвах, книгарнях, друкарнях, інформаційних центрах, архівах, установах культури, різних офісах тощо.

Концепцію всебічної освіти майбутніх фахівців книжки також реалізує Інститут наукової інформації та бібліотекознавства у Вроцлаві. Вважаємо, що при всій повазі до професійного навчання, потрібно окрім спеціальних знань подавати й загальні знання. Без теоретичних знань практика заледве чи стане засвоєною реальністю, її змістовність не буде засвоєна. Теоретичні знання, збагачені необхідними навиками і технічними вміннями, стають гнучкими, дозволяють широко розуміти навколишню дійсність, працювати в різних сферах книжкової справи і за необхідності швидко фахово перекваліфікуватися⁸. У програмі наших студій, окрім визначальних, головних дисциплін, є також типово гуманітарні дисципліни (польська література, всесвітня література, філософія, мовознавство, культурологія), пов'язані із загальними науками про мови та новітні технології як знаряддя праці. З-поміж теоретичних предметів пропонуємо студентам такі: “Основи книгознавства”, “Наукознавство”, “Історія книжкової культури”, “Основи редагування”, “Бібліотекознавство”, “Інформологія”, “Бібліотеки як інституції культури та інформації”, “Напрями досліджень у науковій інформації та бібліотекознавстві”. Значну увагу приділяємо таким дисциплінам, як: “Джерела інформації”, “Формування бібліотечних ресурсів”, “Організація і управління бібліотекою”, “Інформаційна діяльність бібліотек”, “Оцінка та добір документів”, “Бази даних в Інтернеті”, “Управління базами даних”, “Архітектура мережевої інформації”, “Управління бібліографічними даними”, “Інформаційні технології”, “Соціальні комунікації”, “Маркетинг, промоція бібліотек і читання”. Звертаємо увагу на питання, пов'язані з поетапним оцифруванням книжкових зібрань, знанням навігації в цифрових ресурсах, самостійним створенням матеріалів і колекцій електронних документів у Мережі, а також з даними про інформаційне суспільство. До того ж пропонуємо широкий спектр спеціальних предметів під час магістерських студій, в тому числі: “Бібліотеки в суспільстві знань”, “Преса в системі соціальних комунікацій”, “Публічні і освітянські бібліотеки”, “Мистецтво книги”, “Редагування”, “Електронні бібліотеки”⁹.

Програма навчання у нашому Інституті спирається на попередній досвід. Вона є результатом поєднання знань науковців з вимогами студентів і роботодавців. По закінченні кожного семестру студенти заповнюють евалюаційні анкети, в яких оцінюються як ті, що проводять заняття, так і підбір предметів та зміст навчання. В останні роки, безумовно, найбільше оцінюються практичні заняття. Не усі предмети з навчальної програми піддаються “опрацюванню”, тому наше завдання полягає в тому, щоб так скласти освітню пропозицію, аби створити правильний баланс у виборі теоретичних і практичних предметів.

⁸ Komza M. Kształcenie pracowników systemu książki // *Kształcenie bibliotekarzy dla przyszłości: materiały z Ogólnopolskiej Konferencji Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich*, Jachranka k. Warszawy, 22–24 października 1995: II Forum SBP'95 / red. E. B. Zybert, M. Szyszko. – Warszawa: Wydaw. SBP, 1996. – S. 244.

⁹ [Instytut Informacji Naukowej i Bibliotekoznawstwa] [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ibi.uni.wroc.pl/>. – Назва з екрану.

Навчальні програми також узгоджуємо з роботодавцями. Думками обмінюємося як під час конференцій¹⁰, на які вони запрошені, так і за допомогою публікацій. Роботодавців, які забезпечують роботу нашим випускникам, знайомимо з освітніми програмами, просимо висловити власну думку, а також оцінити працю і фахову підготовку працівників, які навчалися у нас. Крім того, на вимогу керівництва нашого Інституту при ньому створено Соціальну раду роботодавців, до складу якої входять директори вроцлавських бібліотек. Завданням Ради є консультування керівництва Інституту щодо змісту навчальних програм, особливо щодо добору практичних дисциплін. Деякі співробітники вроцлавських бібліотек проводять у нас заняття. До передових бібліотек відправляємо студентів на практику.

Із задоволенням констатуємо, що наша турбота про постійну модернізацію навчальної програми увінчується успіхом. Це відзначила під час однієї з конференцій, присвяченої бібліотечній освіті, директор Інституту професор Божена Коредчук, яка наголосила, що студенти, хоча й навчаються у нас, часто не думають працювати в бібліотеці. Вони мріють стати видавцями, редакторами, інформаційними посередниками. Тим не менше, після декількох років навчання в нашому Інституті більшість із них все-таки хочуть працювати в бібліотеках. Робота у бібліотеках різнопланова і цікава, вимагає високої кваліфікації, сприяє самореалізації, приносить велике задоволення¹¹. Відзначимо, що знання і вміння, які студенти отримали, дають їм перевагу над іншими. Вони, як ніхто інший, впевнено почуваються у сфері як соціальної, так і електронної комунікації. Можуть керувати не тільки бібліотеками, але й усією культурою в різних її проявах (на рівні проектів, знань, інформації чи проблем регіону). Така підготовка додає впевненості у своїх можливостях і сприяє конкурентоспроможності на ринку праці.

Враховуючи зростання інтересу до цифрових видань, процесу їх створення, минулого року ми оперативно відкрили у нашому Інституті новий напрям студій – “Електронні та мережеві видання”. Ці студії належать до першого ступеня і проводяться очно та заочно. Новітні технології здійснюють значний вплив на явища і процеси, пов’язані з книгою. На новоствореному напрямі аналізуємо ці явища і одночасно приглядаємося до нових форм писемної комунікації, вбачаючи в них продовження традиційних форм спілкування.

Програма за фахом “Електронні та мережеві видання” покликана вирішити такі питання:

1. Теорія і практика редагування (у тому числі дисципліни “Основи редагування”, “Редагування електронних видань”, “Джерела інформації у видавництві”, “Редагування тексту”, “Творча праця”, “Робота з перекладом”, “Авторське право і видавництво”).

2. Естетика і функціональність публікації (дисципліни “Поліграфія і графіка книги”, “Сучасне мистецтво книги”, “Книжкова ілюстрація”, “Культурологія”).

---

¹⁰ Під час ювілейної конференції з нагоди 50-річчя існування Інституту, організованої у 2006 р., відбулася дискусія, присвячена проблемам навчання студентів. Вона мала назву “Випускники в оцінці роботодавців”. Свої погляди на професійну підготовку наших студентів представили запрошені директори різних типів бібліотек. Модернізуючи навчальні програми, ми врахували їх думки. Про цю дискусію див.: Talarczyk-Malcher Ł. Absolwenci w oczach pracodawców // *Dokument, książka i biblioteka w badaniach naukowych i nauczaniu uniwersyteckim* / red. M. Skalska-Zlat, A. Żbikowska-Migoń. – Wrocław: Wydaw. Uniwersytetu Wrocławskiego, 2008. – S. 201–207.

¹¹ “Biblioteki i bibliotekarze XXI wieku – kształcenie, oczekiwania a rzeczywistość”: Dyskusja panelowa – streszczenie / oprac. J. Czyrek // *Biblioteki i bibliotekarze XXI wieku – kształcenie...* – S. 87.

3. Спілкування (такі дисципліни, як “Соціальні комунікації”, “Соціологія читання”, “Користувачі цифрових медіа”, “Маркетинг і промоція книги”, “Рейтинг функціонування веб-сайтів”).

4. Електронні ресурси (зокрема, дисципліни “Управління колекціями електронних документів”, “Інформаційна евристика”, “Ринок електронних видань”, “Оцінка і групування документів”)¹².

Важливою частиною програми є заняття в комп’ютерній лабораторії, у якій виконують практичні завдання з таких предметів: “Додаткові функції програмного забезпечення” (обробка тексту і графіки, програми презентацій, бази даних), “Робота в програмі InDesign”.

Студенти вивчають процеси, пов’язані з функціонуванням електронних видань від їх створення, дистрибуції, зберігання, архівування і аж до відбору та використання. Вони знайомляться із потребами їхніх творців – видавців, а також із завданнями покупців, користувачів та інституцій, яка обробляє і робить доступною текстову інформацію в різних формах і форматах. Запровадження спеціальності “Електронні і мережеві видання” тісно пов’язане з потребами сучасного ринку праці.

Випускники цього напрямку будуть компетентними фахівцями в сфері інформації, вони здатні вирішувати проблеми, які виникають на видавничому ринку у зв’язку із розвитком новітніх технологій. Вони можуть працювати у видавництвах, які готують тексти до традиційного та електронного друку (книги та журнали); на веб-порталах; у фірмах, що займаються оцифруванням; в електронних бібліотеках, наукових установах, які формують репозитарії з відкритим доступом типу Open Access; у книжкових інтернет-магазинах, у різних маркетингових і промоційних компаніях. Зацікавлені у подальшій освіті мають змогу продовжити її в Інституті наукової інформації та бібліотекознавства, на студіях другого ступеня з наукової інформації та бібліотекознавства (на редакторській спеціалізації) або на післядипломних студіях за спеціальністю “Нові технології в редагуванні”. У майбутніх планах Інституту – створення для цього напрямку окремих магістерських програм.

Надзвичайно важливою складовою навчання працівників бібліотек також є післядипломні студії – аспірантура. Вони дозволяють отримати професійну кваліфікацію особам, які хочуть займатися різними типами бібліотек, і право на це їм дає диплом про закінчення вищих студій – водночас першого і другого ступенів. Підвищення фахової кваліфікації є важливим етапом у процесі безперервної освіти працівників, у віднайденні свого місця у мінливих соціально-економічних умовах. Воно важливе для кар’єрного зростання, адже отримання окремих бібліотечних посад пов’язане зі здобуттям відповідної кваліфікації.

Інститут наукової інформації та бібліотекознавства у Вроцлаві також проводить післядипломні студії. Це кваліфікаційні курси для бібліотекарів або викладачів, які навчають бібліотекарів¹³. Кваліфікаційні бібліотекознавчі студії призначені також для випускників освітніх закладів, у яких навчаються за іншими, ніж наукова інформація та бібліотекознавство, напрямками. Їх проводять у нестационарній (заочній) формі протягом трьох семестрів. Ці курси готують випускників до роботи у публічних і наукових бібліотеках, надаючи необхідні знання про всі етапи діяльності цих куль-

¹² [Informacje o studiach] [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ibi.uni.wroc.pl/index.php/pcis/82/654-informacje-o-studiach>. – Назва з екрану.

¹³ [Studia podyplomowe] [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ibi.uni.wroc.pl/index.php/studia-podyplomowe>. – Назва з екрану.

турних закладів. Програма навчання передбачає також удосконалення вже набутих практичних вмінь і навиків.

Випускники ліценціату (бакалаврату) і магістратури (окрім спеціальностей “Наукова інформація та бібліотекознавство”), які отримали педагогічну освіту, можуть відвідувати кваліфікаційні студії, на яких навчаються викладачі-бібліотекознавці. Ці курси тривають три семестри і їх учасники отримують необхідні знання, важливі для правильної організації і використання освітніх бібліотек. Навчальні програми спрямовані на підготовку їх до роботи у цьому типі бібліотек, а також на поліпшення навиків тих бібліотекознавців, які співпрацюють з освітніми бібліотеками, але ще не набули значного досвіду.

Інститут також проводить навчання в аспірантурі за напрямом “Нові технології у редагуванні”. Це підготовка для редакторів і коректорів, які працюють у видавництвах та редакціях часописів; для співробітників відділів маркетингу і реклами; відповідальних за підготовку каталогів, проспектів, програм, плакатів і листівок; для журналістів, перекладачів, працівників регіональних і місцевих видавництв, для видавців інформаційних документів, бакалаврів або магістрів, що прагнуть знайти своє місце на ринку праці, а також для інших осіб, зацікавлених новою професією.

Майже 60 років навчаючи бібліотекарів та працівників інших пов’язаних із книгою організацій, Інститут наукової інформації та бібліотекознавства у Вроцлаві пройшов довгий шлях. Його навчальні програми зазнали численних змін. Інститут сформував першочергові завдання та основну програму, яка покликана дати студентам необхідну базу. Інші його програми дуже гнучкі, що дозволяє адаптувати навчання до нових соціально-економічних умов і зробити своїх випускників конкурентоспроможними на ринку праці. Навчаємо своїх студентів відкритості до нововведень. Як наслідок, вони у своїй професії завжди на один крок попереду інших і тому завжди потрібні.

Список використаної літератури

1. [Informacje o studiach] [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ibi.uni.wroc.pl/index.php/pcis/82/654-informacje-o-studiach>. – Назва з екрану.
2. [Instytut Informacji Naukowej i Bibliotekoznawstwa] [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ibi.uni.wroc.pl/>. – Назва з екрану.
3. [Studia podyplomowe] [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ibi.uni.wroc.pl/index.php/studia-podyplomowe>. – Назва з екрану.
4. “Biblioteki i bibliotekarze XXI wieku – kształcenie, oczekiwania a rzeczywistość”: Dyskusja panelowa – streszczenie / oprac. J. Czyrek // Biblioteki i bibliotekarze XXI wieku – kształcenie, oczekiwania a rzeczywistość / pod red. J. Czyrek, B. Górnej. – Wrocław, 2013.
5. Bibliotekarstwo polskie 1925–1951 w świetle korespondencji jego współtwórców / wyboru z listów Adama Łysakowskiego, Mariana Łodyńskiego, Józefa Grycza i Heleny Hleb-Koszańskiej dokonała, wstępami, przypisami i indeksem opatrzyła M. Dembowska. – Warszawa: Wydaw. SBP, 1995. – (Nauka, Dydaktyka, Praktyka; t. 13).
6. Gaca-Dąbrowska Z. Bibliotekarstwo II Rzeczypospolitej: Zarys problemów organizacyjnych i badawczych. – Warszawa: Wydaw. SBP, 2007. – (Nauka, Dydaktyka, Praktyka; t. 93).

7. Komza M. Kształcenie pracowników systemu książki // Kształcenie bibliotekarzy dla przyszłości: materiały z Ogólnopolskiej Konferencji Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich, Jachranka k. Warszawy, 22–24 października 1995: II Forum SBP'95 / red. E. B. Zybert, M. Szyszko. – Warszawa: Wydaw. SBP, 1996.
8. Konieczna D. Edukacja bibliotekarzy i pracowników informacji naukowej – przeszłość, teraźniejszość i przyszłość [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.wbp.olsztyn.pl/bwm/bwm_3-4_2011/educ.html [dostęp 23 IX 2014].
9. Kotyńska E. Małe biblioteki naukowe a potrzeby XXI wieku // Biblioteki i bibliotekarze XXI wieku – kształcenie, oczekiwania a rzeczywistość / pod red. J. Czyrek, B. Górnej. – Wrocław, 2013.
10. Talarczyk-Malcher Ł. Absolwenci w oczach pracodawców // Dokument, książka i biblioteka w badaniach naukowych i nauczaniu uniwersyteckim / red. M. Skalska-Zlat, A. Żbikowska-Migoń. – Wrocław: Wydaw. Uniwersytetu Wrocławskiego, 2008. – S. 201–207.

Переклад з польської Лілії СИРОТИ

**LABOR MARKET AND PROFESSIONAL TRAINING
OF LIBRARIANS IN POLAND**
(case study of the Institute of Scientific Information and Library Studies
of the Wrocław University)

Halina RUSIŃSKA-GIERTYCH

*Wrocław University, Institute of Scientific Information and Library Studies,
Plac Uniwersytecki 9/13, Wrocław, 50-137, Poland, tel.: (071) 343-78-11,
e-mail: halina.r.g@interia.pl*

The article describes how the system of training of librarians in Poland has changed and how it looks today. It covers the basic tasks facing modern experts in library studies and informology. So that they could perform these tasks properly, the Polish universities offer new training programs focused primarily on the synthesis of theoretical and practical training and the needs of employers. The program of each university has its own characteristics. One of such educational programs offered by the Institute of Scientific Information and Library Studies of Wrocław University has been considered in detail. Special attention is paid to a new field of study – “Electronic and Internet publications.” It is emphasized that graduates of the Institute feel confident in the labor market. In addition, the Institute has postgraduate courses for those willing to enroll to the post-qualifying and competence-based studies.

Keywords: higher education in Poland, training of librarians, curriculum, library scientists in labor market, Institute of Scientific Information and Library Studies, postgraduate education in Poland.

Стаття надійшла до редколегії 02.06.2015

Прийнята до друку 23.07.2015